

Posam. šte. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :-:

"TABOR", izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne. Stane
mesečno po pošti D 12.50, za ino-
vestitvo D 20.50, dostavljen na dom
Din 14.—, na izkaznice Din 12.50.

"NARODNI LIST" (četrtkova šte.
"Tabora") se naroča kot tednik
in stane mesečno 2 Din, čet-
letno 6 Din, polletno 12 Din,
celoletno 22.50 Din.

Naročila se plačuje v naprej.

Poslana plačana v gotovini.

TABOR

(NARODNI LIST)

Knjižnica liceja

Posam. šte. Din 1.—,
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :-:

UREDNIŠTVO "Tabora" in "Na-
rodnega lista" je v Mariboru, Jur-
čičeva ulica 4, I. nadstropje, —
Telefon interneta šte. 276. —
Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4,
prilike dno. — Telefon št. 24.
ŠHS poštno-tek. račun za "Tabor"
11.787, za "Narodni list" 12.853.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. Inseratne cene po dogovoru.

Leto: IV. (II).

Maribor, četrtek 1. novembra 1923.

Štev: 248 (44).

Izvoz naših vin

in trgovska pogodba z Avstrijo.

Te dni se prično trgovinska pogajanja z Avstrijo za sklep nove trgovinske pogodbe. Za nas Slovence je to zlasti važno vprašanje in je zato naravno, da se je naša javnost že dolgo časa zanimala za nje. Predvsem pada v oči, da so bili v našo delegacijo imenovani trije — sicer vsega spoštovanja vredni — možje iz Beograda, ki imajo — o tem ne dvomimo! — dovolj dobre volje in morda tudi dovolj sposobnosti za provedbo važne po-
verjene jim naloge, katerim pa moramo mi Slovenci kot neposredni mejaši Av-
strije odrekati vsakršno globlje pozna-
vanje naših gospodarskih razmer in —
potreb. Saj je med njimi načelnik iz tr-
govinskega ministrstva g. Savić, mož, ki
je pred našimi gospodarskimi krogi v
Mariboru javno izpovedal svoj »eredos«,
da v naše kraje ne spada industrija, češ,
da smo preveč na meji, in da se mora
industrijo osredotočiti bolj v Srbiji in
Bosni. Da človek s takimi pojmi ne bo
nikdar objektivno zastopal interesov na-
ših krajev, je jasno, in zato tudi ne mo-
remo imeti vanj zaupanja. Vse to naša
javnost dobro čuti in vedno glasneje po-
staja med nami zadnji čas zahteva, da se
privzamemo v delegacijo za pogajanja z
Avstrijo tudi strokovnjaki iz Slovenije
in Hrvaške.

Za nas Slovence najvažnejšega po-
mena je vprašanje izvoza naših vin v
Avstrijo. Zato je naravno, da naše vino-
gradnike pogajanja z Avstrijo posebno
zanimajo.

Vinarski in sadjarski odsek kmetij-
ske družbe za Slovenijo v Mariboru nam
je poslal tozadevno zelo poučno okrožni-
co, ki bi morala služiti našim delegatom
kot baza za pogajanja. Odsek pravi:

Situacija na vinskem trgu je danes
takaka, da se vsled visoke avstrijske uvo-
zne carine (60 zlatih kron za hl) in vsled
določbe Avstrije, da morajo vsebovati
uvožena vina najmanj 13% alkohola, za-
krat ne da izvoziti — izvemši kake po-
nebne kvalitete — niti hektolitra vina v
Avstrijo.

Italiji in Madžarski je Avstrija zni-
žala uvozno carino od 60 na 30 zlatih K
za hl vina. Ta ugodnost se bo skoro go-
tovo dala doseči tudi za naša vina, če bo-
do naši delegati to zahtevali. A žalibog
nam s to ugodnostjo samo tudi ne bi bilo
pomagano, zaradi že omenjene določbe.

Da Avstrija ne pripusti uvoza vina, ki
ima pod 13% alkohola, da na ta način
ščiti svoje lastno vinogradništvo. Kakor
je znano, pa imajo naša vina le redko (v
boljših in najboljših vinskih letinah)
13% alkohola, navadno pa precej manjše.

Da se torej sploh ne bi mogla v Avstrijo
važati, če se ne pošreči ta avstrijske do-
ločbe spremeniti. Glavni boj naših dele-
gatorov za trgovinska pogajanja z Avstrijo
bo moral tedaj biti naperjen proti tej
določbi!

Kakor se sliši, se je Italiji pri sklepu
trgovinske pogodbe z Avstrijo posrečilo
to določbo glede izvoza vina iz južne Ti-
rolske prebiti in ji je Avstrija koncedi-
rala uvoz 50.000 hl vinskega mošta in
50.000 hl vina, ki lahko ima pod 13% al-
kohola. To je »precedens« (= predhodni
primer), na katerega opozorimo naše de-
legate za trgovinska pogajanja z Av-
strijo.

Da pa ne bo pozneje praznih izgo-
vor, zahtevamo, da se k trgovskim po-
gajanjem z Avstrijo, pritegne vinarске-
more vinogradništva v Sloveniji, ki je na
izvozu vina v Avstrijo posebno interesi-
rana, kot eksperta.

Vinogradniki iz vseh vinarških okoli-
čin, vinarstva, kmetijske podruž-

Jugoslovensko-bolgarska konferenca.

Konferenca prekinjena. — Nove instrukcije.

Beograd, 31. oktobra. Včeraj je do-
spel v Beograd predsednik naše delega-
cije v komisiji, ki zaseda v Sofiji, da
uredi sporna vprašanja med našo državo
in Bolgarijo. Predsednik dr. Milota No-
vaković je prišel po navodila za nadalj-
na pogajanja. Delo sofijske konference
je namreč zaostalo, ker je Bolgarija po-

nudila preizkušnjo odškodnino za rekvizi-
cije, ki jih je izvršila med vojno na na-
šem ozemlju. Konferenca je bila na ne-
kaj dni odgodena. Pričakovati je, da bo
dobil dr. Novaković take informacije, da
se bodo mogla pogajanja takoj po nje-
govem povratku v Sofijo nadaljevati.

Ministrski svet.

Se vedno razvrščitev uradništva.

Beograd, 31. oktobra. Včeraj zve-
čer se je sestal ministrski svet, da nade-
luje diskusijo o razvrstitvi uradništva
po kategorijah in grupah. Seja pa je bi-
la prekinjena, ker je bil ministrski pre-
sednik g. Pašić poklican na dvor. Ker
je delo zelo komplicirano, je ministrski

svet poveril pravosodnemu ministru g.
dr. Periću izdelavo osnutka o razvr-
stitvi uradništva. Ta osnutek je minister
g. dr. Perić izdelal tekom dveh tednov
in o njem poročal na včerajšnji seji
ministrskega sveta.

Rešitev saške krize.

Pogajanje za sestavo nove vlade. — Socijalistični ministrski predsednik. —
Pojemanje stavke.

Dresden, 30. oktobra. (Izv.) Pol-
uradno se poroča, da se vrše med držav-
nim komisarjem in voditelji saksonskih
strank pogajanja glede sestave nove vla-
de. Če bodo imela ta pogajanja uspeh, bo
sklican deželni zbor, ki naj izvoli novega
ministrskega predsednika. Vendar pa ob-
stoja malo upanja, da bo prišlo do spo-
razuma. Vojaška zasedba deželne zbor-
nice je spremenjena v policijsko nad-
zorstvo. V mnogih podjetjih je bila danes
proglášena stavka. Tudi delavstvo mest-
ne elektrarne in vodovoda se je pridruži-
lo stavkujočim. Generalna stavka ni
uspela. Vsa državna podjetja obratujejo
normalno. Tudi listi izhajajo redno. Vo-
jaški poveljnik je prepovedal vsako pro-
pagando ki se nanaša na generalno stav-
ko. —

Dresden, 31. oktobra. (Izv.) Včeraj
ob pol 10. uri zvečer, se je sestal deželni
zbor na plenarno sejo. Predsednik Win-
kler je uvodoma izjavil, da so se zastop-

niki strank sporazumeli v tem smislu,
da se morajo sedanje nevdružne razmere
čimprej odstraniti. Medstrankarski spo-
razum določa, da se mora mesto doseda-
nje vlade izvoliti novi ministrski pre-
sednik. Komunistični poslanec je nato
kot tajnik prečital pismo ministrskega
predsednika dr. Zeigera, v katerem po-
roča, da odlaga mesto ministrskega pre-
sednika. Nemški nacionalci in komunisti
so ugovarjali proti temu, da bi se že na
tej seji volil novi ministrski predsednik.
Radi tega je predsednik zbornice odgo-
dil sejo do pol 1. ure zjutraj. Na tej seji
je bil izvoljen socijalni demokrat Fel-
lich z 46 glasovi za ministrskega pre-
sednika, 71 poslancev je bilo odsotnih. —
Komunisti niso glasovali, nemški nacio-
nalc pa so pred glasovanjem zapustili
zbornico. Poslanec Fellisch je izjavil, da
sprejme mesto ministrskega predsedni-
ka, na kar je bila zbornica odgodena do
6. novembra.

KAOS V RENSKI REPUBLIKI.

Angleži nasprotujejo. — Reparacijska
komisija vztraja na zaščedbi.

Pariz, 31. oktobra. (Izv.) »Agence
Havas« doznava, da je angleška vlada
naročila svojim poslanikom v Parizu in
Bruslju, naj obvestita belgijsko in fran-
cosko vlado, da Anglija ne priznava
provizorične vlade v Porenski republiki
ter da ne bo trpela vmešavanja v an-
gleški coni.

Worms, 31. oktobra. (Izv.) Separati-
sti so včeraj tudi tukaj proglasili rensko
republiko.

Pariz, 31. oktobra. (Izv.) Reparacijska
komisija je z ozirom na tekoča po-
gajanja med zavezniki odgodila razpravo
o nemški noti.

Pariz, 30. oktobra. Veleposlaniška
konferenca je obravnavala poročilo ko-
misije, ki je preiskavala dogodke v Ja-
nini. Spor je sedaj likvidiran. Dalje je
komisija sklenila, poslati nemški vladi
noto, da še nadalje vztraja na medzave-
zniški vojaški kontroli nad Nemčijo.

Sklicanje novega avstrijskega parla-
menta.

Dunaj, 31. oktobra. (Izv.) Novi dr-
žavni zbor bo sklican za dne 20. nov.

Konec stavke na Poljskem.

Varšava, 31. oktobra. Generalna
stavka po vsej Poljski poje. Delavci
se večinoma zopet vračajo na delo.

ODHOD KRALJICE MARIJE V SINAJO.

Beograd, 31. oktobra. Včeraj ob pol
10. uri sta odpotovali z donavskim parni-
kom romunska kraljica Marija in naša
kraljica s prestolonaslednikom. Z njima
je odpotovalo tudi dvorsko osebje, ki
jima je bilo dodeljeno. Iz dvornih krogov
se izve, da bo kraljica ostala s prestolo-
naslednikom delj časa v Sinaji.

Kralj Aleksander je spremlil obe viso-
ki dami na pristanišče, potem pa se je
odpeljal skupaj s svojo sestro princeso
Jeleno v Niš, kjer ostane nekaj dni. —
Kralj bo prirejal izlete v okolico in hodil
na lov.

GOSPODARSKA KONFERENCA.

Udeležba Japonske in Amerike.

Tokio, 30. oktobra. Japonska vlada
je izjavila, da pozdravlja angleški pred-
log, naj se pozove na konferenco o repa-
racijah tudi vlada Zedinjenih držav. Ja-
panska se bo z veseljem udeležila zasno-
vane konference.

BORZA.

Curij, 31. oktobra. (Izv.) Sklepní te-
čaj. Pariz 33.02, Beograd 6.65, London
25.19, Praga 16.475, Milan 25.25, Newyork
561.50, Dunaj 0.0079, žig. krone 0.0079, Bu-
dimpešta 0.03, Sofija 5.20.

Zagreb, 31. oktobra. Pariz 5-5.05,
Švica 15.125-15.20, London 381-383, Du-
naj 0.1195-0.1205, Praga 2.49-2.515, Milan
3.82-3.84, Newyork 84.75-85.

Politične vesti.

* Mučno sicer, pa značilno! Na nedelj-
skem protestnem zborovanju v Maribo-
ru je nastopil kot radikalni govornik
tajnik stranke Trošt. Ko je govoril o na-
cionalno čistem praporu radikalije, so
iz množice naroda začeli padati ostril-
zkliki: »Kaj pa vaša pakiranja z Nem-
ci?« itd. Živa duša se ni postavila proti
tem vzklikom, ker so prihajali iz ogor-
čene duše ljudstva. In očitno je radi-
kalskemu govorniku postalo zelo vroče,
ker jo je kmalu odkuril z odra. Je križ,
če kdo nima čiste vesti. — Drugi značil-
len incident se je zgodil na protestni
skupščini v Dolnji Lendavi. Tam je na-
stopil neki oštr Kiralyi iz lendavske o-
kolice ter izjavil, da govori v ime
narodno radikalne stranke in v ime
madžarskega naroda. Med navzočimi na-
rodnimi občinstvom je napravila izjava
čuden vtis. G. Kiralyi je glasom poro-
čila radikalnih »Jutranjih Novosti«
predsednik radikalne organizacije za
Lendavo in okolico. Tako izgleda naci-
onalno čiste prapor radikalije v Slo-
veniji!

* Niso zapravili avtonomije! Namreč
klerikalci! Tako krčevito vpijejo v zad-
njem »Slov. Gosp.«. Kdo pa je bil tisti,
ki je vedril in oblačil po prevratu v Slo-
veniji? Ali niso bil prvi predsedniki de-
želnih vlad Pogačnik in dr. Breje kle-
rikalec? Ali se ni pod njimi zapravila
avtonomija Kranjske in naše Štajerske
in so oddale vse prej deželne naprave
Beogradu? Kaj pravijo bolnice in naša
zdravilišča? Ej, gospodje, ne igrate se z
besedami in ne varajte še naprej ljud-
stva! Ali ni bil dr. Korosec član Proti-
čevne vlade, ki je prva upeljala najhujši
centralizem? In pravite, da se »sloven-
ska ljudska stranka« nikdar ni združila
s kako srbijsko stranko. Seveda ne,
ker med Srbi ni klerikalcev. Če pa bi
bili, bi že davno imeli enotno klerikalno
stranko za celo državo. Združiti se torej
niste mogli, ker se niste imeli s kom, pač
pa varate javnost še danes s tem, da
imenujete svoj poslanski klub »jugoslo-
vanski klub«, svojo tiskarno »jugoslo-
vansko tiskarno« itd. Kje pa je za vruga
tu vaša »slovenska avtonomija«? Pa brez
zamer!

* Finančni odbor je začel prefratati
državni proračun za leto 1923-24. Na vče-
rajšnji seji je finančni minister podal
daljši ekspezo o sestavi proračuna, ki iz-
kazuje popolno ravnotežje. Izgovarja se,
da radi volitev ni mogel proračuna pre-
ložiti pravočasno, da pa je radi tega toč-
nejši in natančnejši. H koncu je nagla-
šal, da je stabilizacija dinarja najboljša
jamstvo za to, da njegovi načrti niso
zgrajeni na pesku. Izvoljene so bile na
to tri sekcije za razpravo budžeta poedi-
nih ministrstev.

* Bonar Law umrl. Iz Londona poro-
čajo, da je včeraj umrl bivši ministrski
predsednik Bonar Law, odličen angleški
državnik in dolgoleten voditelj angleške
konservativne stranke.

* Rusija bo podprla komuniste v Nem-
čiji? Reuterjev urad javlja, da je šef
generalnega štaba ruske rdeče armade
sklical na posvet vse poveljnike rdečih
čet. Podpredsednik vojaških sovjetov je
izjavil, da je vlada sklenila podpreti
nemške komuniste v slučaju nevarnosti,
da bi se komunistični pokret v Nemčiji
skušal s silo od zunaj udušiti. Ruska
rdeča armada je koncentrirana na me-

»Skozi stala je dejal čez nekaj časa
teh čuvarjev javnega reda paš in
njih.

ni v Romuniji, ki je dala za plemiški naslov milijon. Prodaja imena se je izvršila na ta način, da se je mož poročil z dotičnima vdovama. Ko je potrošil denar, je opeharil dva odpuščena uradnika za 25 milijonov avstrijskih kron in na ta način srečno prijel pred sodišče.

— **Povratek v stare čase.** Znani avstrijski fiziolog Lorenz je imel nedavno v Ameriki več predavanj, na katerih se je bavil z vzroki, zakaj je najti dandanes tako malo srečnih zakonov, a zato toliko več razporok. Po njegovem mnenju je temu krivo največ to, da so ljudje danes preveč moderni in se množijo in ženijo takorekoč na prvi pogled, ne da bi se drug drugega do dobra spoznali. Ko spoznajo vse svoje slabosti, je zakon že davno sklenjen in tako pride navadno že v prvem ali drugem letu do ločitve. Zato predlaga, naj se moderna človeška družba zopet vrne k stari običaji, ko so se stariši izbirali svojim otrokom žene in neveste. Stariši, ki imajo za žentev rodne otroke, bi se temu menda ne protivili, vprašanje pa je, kaj poreče k temu mladi svet, ki namerava stopiti v sladki zakonski stan...

— **Osmanov koran zopet v rokah muslimanov.** Osmanov koran se prištevata med največje svetinje islamskega sveta. Ta knjiga je po obsegu silno velika. Po usnem izročilu jo je pisal Osman lastno ročno. V knjigi se baje še vedno poznajo sledovi Osmanove krvi, ki je oškropila knjigo, ko so ga neverniki med čitanjem svojega rokopisa ubili v Medini. Prej je bila ta sveta knjiga shranjena v veliki mošaji pred Samarkandom. Ko so Rusi zavzeli Turkestan, so med drugim odnesli tudi to knjigo ter jo spravili v narodni muzej v Petrograd. Nedavno je odšla posebna muslimanska deputacija v Moskvo, kjer je prosila boljše varstvo vlado, naj vrne vernemu muslimanskemu svetu to veliko relikvijo. Sovjetska vlada je prošnji ugodila in te dni je bil Osmanov koran z veliko svečanostjo prenešen nazaj v Taškent. Ruska vlada pa si je s tem svojim činom na mah pridobila simpatije turkistanskih in perzijskih muslimanov.

— **Obsojen samomorilec, ker ni imel orožnega lista.** V Fünfhausu v Avstriji se je vršil zanimiv proces, ki je kljub svoji tragičnosti vzbudil obilo smeha. 22-letni Karl Helbig se ni razumel z materjo in je sklenil, da si konča življenje. Kupil si je revolver in se ob neki priliki ustrelil v levo strani prsi. Helbig se je takoj zrušil na tla. Ugodno naključje pa je nastalo, da so ga takoj opazili in prepehali v bližnjo bolnico. Zdravnikom se je posrečilo, da so mladeniča ohranili pri življenju. Ko je zapustil bolnico, mu je bila dostavljena obtožnica državnega pravništva, ki ga je klicalo na odgovornost, ker se je posluževal revolverja, ne da bi bil imel orožni list. Ubogi Helbig pač ni mislil, da si je treba najprej nabaviti orožni list, preden se človek ustrelji iz revolverja. Sodišče ga je obsodilo na 20,00 K globo in na izgubo orožja. Ako se bo hotel vnovič ustreliti, se bo ali ušel boljše streljati ali pa bo zaprosil za orožni list, da bo zavarovan pred paragrafi, če bi slučajno slabo meril.

— **Ženin v množici.** »Sam vrag vedi, kaj imajo te kikle tako srečo! Moški ne bo nikdar užival takšnih predlov kot njihovi ženski. No, in kaj je posebnega na najinih soprogah? Obe sta, rekli bi, ženski običajne vrste, nič posebnega; pa so ju vendar vrstili skozi; nasploh pa tebe in mene ne bi spustili, kakar da sva državna svetnika.«

— **Ne razumem, kako moreta gospoda presojati stvar tako napačno,** pripomni komisar in ošine Probkina z grajačim pogledom. »Če spustimo vas skozi, se zažene takoj prerivati in kaliti mir in da se nikdar tako daleč ne izpozabi!«

— **No, ne zamerite mi, potem jih sploh ne poznate!** odvrne jezno Probkina. »Da ne je v gneči prva, ki se preriva. Moški stoji mirno na mestu in gleda v eno smer; dama pa maha z rokami in ote- mekajo obleke. O tem se ne da nič več prepričati; ženski spol je vedno in v vsa- čem oziru na boljšem kakor moški. — Zavedam imajo prost vstop, oproščene so kakor kazni... In vprašal bi vas, za- kaj, če spusti dekletico rutico na tla, ji jo moraš pobrati; če vstopi, moraš stati, ji ponuditi svoj sedež; kadar pa odhaja, jo moraš spremiti... In vze- ni v Romuniji, ki je dala za plemiški naslov milijon. Prodaja imena se je izvršila na ta način, da se je mož poročil z dotičnima vdovama. Ko je potrošil denar, je opeharil dva odpuščena uradnika za 25 milijonov avstrijskih kron in na ta način srečno prijel pred sodišče.

— **Povišanje davkov na Poljskem na predvojni podlagi.** Poljski finančniki so izračunali, da so posredni davki na sedanjem poljskem ozemlju iznašali pred vojno čez 424 milijonov zlatih frankov, dočim so v prvi polovici leta 1923 prinesli poljski državi komaj 60 milijonov fr. Neposredni davki so dajali pred vojno 277 milijonov frankov, v prvi polovici l. 1923 pa so dali komaj 33 milijonov. Vsled tega bo vlada uredila davke na predvojni podlagi, kar pomeni občutno povišanje dosedanjih davkov.

— **15.000 vojnih slepcev.** Glasom podatkov statističnega urada Rdečega kri- ža v Ženevi je oslepele v svetovni vojni 15.000 ljudi. Na Nemčijo odpade 3349, na Francijo 3000, na Anglijo 1700, na Avstrijo 950 in na Češkoslovaško 570 vojnihi slepcev. Na ostale države, ki so se udeležile svetovne vojne, odpade manjše šte- vilo.

— **Boj proti tretjemu spolu.** Avstralski delegat na angleški državni konferenci je v nekem londonskem listu napisal oster članek proti takozv. »tretjemu spolu«, to je onim ženskam, ki hočejo biti povsod enake moškemu, ki se posvečajo javnemu življenju in najrazličnejšemu sportu, dočim se odločujejo družini in popolnoma zanemarijo svoj naravni poklic — materinstvo. Med drugim pravi dobesedno: Pri teh ženah se razvijajo moške lastnosti, ki jih silijo, da opiše posnemajo moške in brbljajo enakopravnosti obeh spolov. Niso niti ženska niti moški in obstoja resna nevarnost, depopulacije za Anglijo.

— **Čehi izkopavajo starine na Grškem.** S subvencijo češkoslovaške vlade in češke akademije je praški arheološki zavod izvršil važna arheološka izkopavanja na grškem otoku Samothraku. Od- krili so nove dele svetega hrama Kabeirov. Tako se uveljavlja češko ime po sve- tu.

— **Tatvina v Društva narodov v Ženevi.** V Ženevi je zbudila veliko senzacijo vest, da je bila v poslopju Društva narodov izvršena večja tatvina. Neznani storilci so ukradli iz velike razpravne dvorane zaboj z nabranimi darovi za ponesrečence o priliki potresa na Japonskem. V zaboju je bilo tudi 10.000 frankov gotovine.

Železnica Rogatec—Krapina.

Dne 29. oktobra je prispela iz Beogra- da vest, da je generalna direkcija držav- nih železnice sklenila vnesti v državni proračun za leto 1924 tudi potrebne kre- dite za gradnjo železniške proge Rogatec—Krapina. Tako bo končno rešeno vprašanje direktne železniške zveze Hr- vatskega Zagorja s Slovenijo, ki je bila doslej mogoča samo po ovinku čez Za- prešič in Zidani most, dasi gre samo za nekaj kilometrov med Rogatcem in Krapino in dasi je večji del proge (od Ro- gatca do Lupinjaka) že zgrajen. Nad 20 let je čakalo dograditve in ležalo neiz- koriščenih menda le kakih 7 km.

Z dogradnjo odseka Krapina—Lupi- njak, ki bo predvidena v proračunu za l.

mo vendar činovniške stopnje! Da se, re- cimo, dokopljete do državnega svetnika, se moraš vse svoje žive dni ubijati; dekle se pa poroči v teku kratke pol urice z državnim svetnikom — in takoj je tudi ona visoka osebnost. Ako bi me navdajala želja, da postanem knez ali grof, bi moral osvojiti velik kos sveta, zavzeti prelaz Sipko, nekaj časa biti minister; toda takšnale Varenka ali Kačenka, ki je še mokra za ušesi, se zasuje parkrat pred grofom s svojo vlečko, mu namežik- ne z lepimi očesi — in ko bi trenil, ji morajo reči Vaša svetlost... Ti si rav- nokar postal gubernijski tajnik. Kaj ne, treba je bilo obilo truda in znoja, da si dosegeš ta čin; no, kaj pa tvoja Marija Fomišna? Za kakšne zasluge je pa ona postala gospa gubernijskega tajnika? Iz popove hčerke je kar mahoma postala činovnikova soproga. In vendar nima najmanjšega pojma o naši službi. Naj le za malo časa prevzame tvoj posel; glavo ti stavim, da vpiše vse prejete uradne spise med rešene.«

— **Zato pa mora v bolečinah roditi o- troke,** pripomni Svistkov.

— **Beži no, kaj bo tisto! Le enkrat naj stoji pred predstojnikom,** kadar je rav- no pasje volje, in naj zareži nad njo, pa se ji bodo zdele vse bolečine pri porodu prava zabava. Povsod in v vsakem oziru

1924, dobi Kopalnice Rogaska Slatina zvezo s Zagrebom in dalje na vzhod, Za- greb pa dobi drugo progo s Slovenijo se- verno od Grobelna. S tem bo razbreme- njen tudi del proge bivše južne železni- ce od Zaprešiča čez Zidani most do Gro- belna. To upravi južne železnice ni diša- lo in se je zato dogradnji proge Rogatec—Krapina z vsa silo upirala. Saj so celo zagrebški gospodarski krogi svoj čas v tem vprašanju popustili od svojega pr- votnega stališča, ker jim je južna želez- nica obljubila in tudi dala razne ugod- nosti. Razmere so seveda danes temelji- to spremenjene in je razveseljivo, da so važnost proge Rogatec—Krapina uvideli tudi na poklicnem mestu.

Dopisi.

Iz Slovenske Bistrice. V mariborski bolnici je po kratki bolezni umrl g. Edm. Lorger, kanclist pri tukajšnjem okraj. sodišču. Čitalnica izgubi v njem svojega tajnika, ki je s posebno vnmemo tudi ak- tivno sodeloval pri njenih gledaliških prireditvah. Težko prizadeti družini na- še sožalje! — V nedeljo 28. okt. dopol- dne se je vršil na Glavnem trgu mani- festacijski shod proti nasilstvom itali- janske vlade nad našimi brati v Primor- ju. Kot govornika sta nastopila gg. dr. B. Schaubach in nadučitelj Karbaš, na- kar se je soglasno sprejela resolucija, ki jo je predlagal g. dr. Drnovšek. Čital- niški pevski odsek je pri tem zapel pod vodstvom g. učitelja Šegula našo himno »Bože pravde« in »Buči, morje adrijan- skole«.

Selnica ob Dravi. »Slov. Gospodar« od 25. okt. t. l. piše o neki zagonetki iz Sel- nice ob Dravi. Čudno se nam zdi, da v obče »Slov. Gospodar« tako neumnost sprejme. Je pač »Slov. Gospodar« tak kakor njegovi čitatelji. Če se je godila res stranki krivica, ima sodnijo na razpola- go, pa ne da se poštenim ljudem krađe dobro ime po časopisju. Kakor izjavlja g. Trabe, je on našel gospodinjico denar in je gospodinja potem sama denar dva- krat preštela. Zagonetka pa je res, da je tako pobožna gospodinja zmožna nekaj ur po sprejemu denarja še zahtevati 100 Din.

Ormož. V smislu poziva akcijskega odbora so priredila na inicijativo tukaj- šnje podružnice Jugoslovenske Maticе vsa ormoška prosvetna in strokovna dru- štva in vse politične stranke skupno ja- ven shod, na katerem se je ob številni udeležbi meščanov ter okoliškega ljud- stva sklenil odločen protest proti nasilju, pod katerim ječe naši bratje v zasede- nem ozemlju. Zborovanje je otvoril pred- sednik tukajšnje podružnice g. nadučitelj Josip Rajšp, nakar je govoril g. Peter Zadravec, posestnik mlina v Ormožu. O- ba govornika sta v kratkih jedrnatih besedah naslikala trpljenje podjarmlje- nih bratov. Na to je g. ravnatelj Janko Grivec prečital resolucijo, ki vsebuje glasen in oster protest proti italijanskim nasilstvom ter ob jednem pozivlja kra- ljevsko vlado v Beogradu, da se zavza- me z vsemi razpoložljivimi sredstvi za naš narod v Primorju. Resolucija je bila soglasno sprejeta. G. Josip Rajšp je na-

imajo predprave! Takšnale deklica ali žena iz srednjega stanu se sme napram generalu posluževati tako krepkih izra- zov, kot se jih ti ne upaš rabiti niti te- daj, kadar imaš opravka z eksekutorjem. Da, tvoja Marija Fomišna se more osme- liti, da se na izprehodu prime državnega svetnika pod pazduho; toda poidi ti tja in stori tako! Pojdi, ti pravim, in posku- si!... V naši hiši stanuje ravno pod nami profesor s soprogo. Mož je v general- skem činu, razumeš, in ima Anin red pr- vega razreda; pa ne mine dan, da ne bi slišali, kako kriči žena nanj: »Ti tepec, tepec, tepec!« In pri tem je ona čisto priprosta ženska iz malomeščanske druž- ine. Vendar pa je vsaj njegova zakonska žena; naj bo v božjem imenu; kar svet stoji, je tako urejeno, da zakonske žene zmerjajo svoje može. Toda ali tudi več, kaj si vse dovoljujejo babnice, ki žive v divjem zakonu? Dokler bom živ, ne po- zabim zgodbe, ki sem jo nekoč doživel. Skoro bi se bilo zame slabo izteklo in le vročim molitvam svojih staršev se imam zahvaliti, da stvar ni imela zame preveč hudih posledic. Gotovo se spominjaš, da me je lansko leto vzel naš predstojnik, ko je potoval z dopustom na svoje po- selstvo na kmetih, seboj, da mu vodim ko- respondenco. Dela sem imel prav malo; vsak dan ga je bilo komaj za čelo uro,

to zaključil dobro uspeli shod. Resoluci- ja se je odposlala vladi v Beogradu in akcijskemu odboru v Ljubljani.

Mozirje v Sav. dolini. Z dnem 15. nov. t. l. otvori v Mozirju v hiši štev. 13. gosp. Hinko Čop iz St. Jurja pri Radečah svo- jo sedlarsko, tapetarsko in pleskarsko delavnico in se priporoča cenj. občinstvu za obilen poset njegove delavnice. Z imenovanim pridobi naš trg potrebnega spretnega in solidnega obrtnika v tej stroki in ga vsem toplo priporočamo.

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Petek, 26. oktobra: V reškem vpraša- nju vlada še vedno velika nejasnost. Vlada skrbno čuva vsa pogajanja z Ita- lijo v tajnosti. Ve se le, da so italijan- ske zahteve za nas nesprejemljive. V Be- ogradu se neprestano vrše konference, ki pa ne vodijo do nikakega rezultata. — Portugalski poslanik je danes izročil kralju najvišje odlikovanje Portugalske. — V Nemčiji vlada silen kaos. Nekateri države nočejo več priznati berlinske vla- de. V Porenju je izbruhnila meščanska vojna. Separatisti hočejo samostojno rensko republiko.

Sobota, 27. oktobra: Politični položaj v Beogradu neizpremenjen. Narodna skupščina danes ni poslovala. — Vlada je sprejela zakon o centralni upravi. Mi- nistrstvo socialne politike, za konstitu- anto in agrarno reformo je ukinjeno.

Nedelja, 28. oktobra: Danes so se vr- šili po vsej Sloveniji protestni shodi zo- per nasilje Italije nad našim življenjem v Primorju, kjer so ukinjene vse slovenske šole. Narod je povsod enoglasno prote- stiral zoper italijansko barbarstvo. — V Nemčiji vlada vedno večja draginja in glad. V mestih se vrše krvavi boji med komunisti in separatisti. Vlada je skoraj brez moči. Posamezne dežele se puntajo. — V Beogradu je umrl danes popoldne bivši ministrski predsednik Stojan Protić.

Ponedeljek, 29. oktobra: Narodna skup- ščina je danes izglasovala zakon o fak- sah, nakar je bila odgođena, dokler fi- nančni odbor ne izdela državnega prora- čuna. — V Italiji proslavljajo obletnico fašistovske zmage. — V Nemčiji narašča nered. Uprla se je tudi Saksonska. Vla- da je poslala v Dresden državno brambo, da ukroti upornike. Saksonska vlada je odstavljena ter imenovani državni kome- sar.

Torek, 30. oktobra: V Beogradu se je vršila danes proslava rojstnega dne ru- munske kraljice, matere naše kraljice. — Te dni pričnejo trgovinska pogajanja med Avstrijo in našo državo. — Turčija je bila danes slovesno proglašena za re- publiko. Predsednik je Kemal-paša. — Nemška državna banka je radi vedno rastoče draginje izdala 100-bilijonske bankovce. Hleb kruha stane za 20 mili- jard mark. Separatistični pokret v Pore- nju se širi.

Podpirajte Jug. Matico!

Ko sem bil gotov, sem se šel izprehajati po gozdu ali pa sem sedel v družinsko izbo in poslušal pesmi, ki so jih peli po- sli.

Naš predstojnik je star mladenič. V hiši ima vsega na prebitek; poslov ima toliko, da delajo drug drugemu napotje; manjka mu samo pridne, zveste osebe, da bi mu vodila gospodinjstvo. Posli no- čijo ubogati in ne poznajo prav nobene- ga reda; v hiši zapoveduje gazdarica Ve- ra Nikitišna. Ona nataka čaj in ukazuje pri obedu ter kriči nad služabniki. Grda in hudobna babnica je, dragi moj; rdeča je in debela, glas ima vreščec, da je bolj podobna vragu kot človeku. Kadar nad- kom zareži in začne vreščati, ga ni moža, ki bi jo mogel poslušati. Najhujše pa ni- so njene psovke, ampak to njeno strašno vreščanje. Za Bogal! Ne samo poslom, ampak tudi meni je nagajala ta coprni- ca... »Le počakaj, sem si mislil; saj se pride ugodna prilika, da te zatožim pri predstojniku. Vse njegove misli so pri uradnih poslih; sem si mislil, in niti ne vidi, kako mu krađeš in grdo ravnaš z ljudmi. Le čakaj, pošteno mu hočem od- preti oči! In res sem mu odprl oči, dragi moj; pa odprl sem mu jih tako, da bi bil pri tem skoro zaprl svoje za vedno in da me je še danes groza, kadar se spo- minim.

Mariborske vesti.

Maribor, 31. oktobra 1923.

Železniška nesreča na Teznu.

Brzovlak trčil v tovorni vlak. — 5 ranjenih. — Velika materialna škoda.

Železniške nesreče so v naši državi že nekaj tako vsakdanje, da ne vzbujajo več kake posebne senzacije, so pa glasni memento merodajnim krogom, da kriči ves naš promet po temeljitem popravilu, ne samo železniških prago in strojev, ampak tudi celokupnega železniškega oseboja, tako v gnotnem, kakor kvalifikativnem oziru. Najmanj železniških nesreč je doslej beležila Slovenija, izgleda pa, da se je tudi v tem oziru izvršila v zadnjem času izboljšava — nazaj.

Danes zjutraj ob 133 se je pripetila na premikalnem kolodvoru na Teznu težka železniška nesreča in je pripisovale le srečnemu slučaju, da ni zahtevala več človeških žrtv. Ob tem času prihaja iz Pragerskega budimpeštanskega brzovlaka. V istem času pa je odšel iz tezenske postaje tovorni vlak, ki je tam premikal. Ravno na križišču tirov je zadel brzovlak, ki je vozil z že pojemajočo brzino 50 km, v tovorni vlak, ki mu je še precej počasi vozil nasproti. Udarac je bil tako silen, da sta se lokomotivi zarili druga v drugo, več vozov brzovlaka in tovornega vlaka je skočilo s tira; trije vozovi tovornega vlaka so popolnoma razbiti, dočim je prvi voz brzovlaka običajno poškodovan. Naravnost čuditi se moramo, da pri takoli materialni škodi in spričo tako hudega udarca ni bilo več človeških žrtv. Ranjenih je bilo samo 5 oseb, od teh 2 težko in sicer: kurjač brzovlaka Frano Kaiser, star 25 let, stanujoč v Studenci, ki mu je zmečkalo levo nogo nad kolonom in strojevodja tovornega vlaka, 58-letni Karl Grossmann, stanujoč v Mariboru, kateremu je zmečkalo levo nogo nad kolonom in težko razmesarilo desno roko. Oba sta bila prepeljana v bolnico. Manj težke poškodbe so nadalje dobili: nadsprevodnik brzovlaka Ivan Kličar, stanujoč v Einspielerjevi ulici, katerega so prepeljali na stanovanje ter potnika brzovlaka, Ludvik Zempler iz Miskolca ter Vamas Janos iz Nagyatfalve.

Še le ob 2. uri je bilo obveščeno gasilno društvo, da je na tezenskem kolodvoru nastal — požar. Vnel se je namreč svetilni plin v brzovlaku. Pod poveljstvom načelnika g. Vollerja je takoj odšlo gasilno društvo s turbinsko brizgalno, rešilnim avtomobilom in rešilnim vozom na lice mesta, kjer je predvsem obvezalo ranjence in jih prepeljalo v bolnico in na stanovanja. Na pomoč je prihitel tudi železniški zdravnik dr. Marinič. Še le čez eno uro je prisopihal železniški rešilni in pomočni vlak, ker morajo najprej po stanovanjih iskati poškodovane osebe, da spravijo vlak skupaj.

Kdo je povzročil nesrečo, ni znano in bo ugotovila še le uvedena preiskava. Predvsem pa se odgovorni za to in vse nesreče oči, ki se brezdušno igrajo z bebo železničarjev, ki le še z zadnjimi

močmi, gladni in bedni, vrše naporno službo.

—□—

Na grobove! Na trgu je danes vse pisano od krizantem in zelenja. Jutri bodo grobovi pokriti s poslednjimi cvetlicami, ki še cveto po vrtovih in čijih cvetih spominjajo na mrtvaške sveče. »Umira« velika priroda in krizanteme ji svetijo ob odru. A priroda kmalu zopet »vstane«, zakaj priroda je večno pokopališče. Na tem pokopališču pa ni »smrti«, zakaj vse njeno delo je nepretrgano življenje. Padanje listja je takisto nujna posledica življenja, kakor je človeški grob nujni rezultat človekovega življenja. Od grobov v življenje, iz življenja v grobove — to je naša pot. Malenkostni in slabotni smo pred veliko prirodo, a mogočni pred samimi seboj, če smo prav razumeli svoje življenjske naloge. Obiščimo jutri grobove, spomnimo se, da smo zemlja in da zemlja postanemo — ali spoznanje življenja in smrti naj nas vodi na pot dela in truda, kajti delo je edino zdravilo zoper smrt! To zdravilo je dala sama priroda drobni mravlji in razumnemu človeku. Proti smrti ne pomagajo zvonovi in psalmi, njen obraz ostane večno krut in neizprosni; zoper smrt pomaga edino življenje, ki ga moramo znati živeti. In v tem: naučiti se živeti, je vsa filozofija in vsa zmeta sodobnega človeka! — us.

General Sava Tripković, komandant artiljerijske brigade, odhaja jutri po sklepu ministrskega sveta v Francijo, kjer se udeležijo dvomesečnega kursa za divizijske generale, katerega priredi francosko vojno ministrstvo za francosko generaliteto. Sinčič se je vršil v podoficijski šoli poslovnih večer, ki ga je priredil častniški in podčastniški zbor svojemu priljubljenemu komandantu. V prekrasnih besedah se je poslovil gosp. general od svojih častnikov, podčastnikov in vojakov-dijakov. Gospod general je bil komandant ljubljanskega odreda na Koroškem, in je z majhnimi četami zasedel Celovec. Gospod general, ki spada med najodličnejše oficirje naše vojske, je bil splošno priljubljen in mu iskreno čestitamo k temu odlikovanju ter želimo na pot: Srečno in na skorajšnje zopetno svidenje!

Na praznik ljudske knjižnice tj. v četrtek dne 1. novembra ne posluje zvečer, ampak dopoldne od 10.—11. ure kakor ob nedeljah. To velja tudi za vse druge praznike, ki padejo na četrtek ali soboto.

Lojze Bahovec. Prejeli smo: Kdo se ne spominja našega starega narodnega borca Lojzeta? Poznal ga je ves predvojni Maribor kot tihega narodnega delavca, ki se ni strahil nobenih žrtv in nobenega truda, kadar je šlo za kako narodno stvar. Pred 6. leti nam ga je ugrabila nemila smrt. Ni mu bilo usojeno, da bi bil doživel osvobojenje svojega naroda, ki ga je tako iskreno ljubil. Na pokopališču na Pobrežju se nahaja njegov grob, ki je bil dosedaj skrit brez vsakega spomenika. Zdaj so se ga spomnili ožji prijatelji ter mu pred nekaj dnevi postavili skromen nagrobni kamen. 1. novembra ob 15. uri mu bo pevsko društvo

tuliti, kakor bi jo drli na meh. Tiščal sem si ušesa in odšel v gozd. Nekaj ur nato me pride mlad služabnik iskat. »Gospod vas prosi, da izvolite k njemu.« Grem tja in vstopim. Sedi pri mizi našopirjen kot razjarjen puran in me niti ne pogleda. »Kaj ste pa naredili v moji hiši?« začne. »Kaj mislite, ekselencija?« ga vprašam. »Če mislite dogodek z Vero Nikitišno, sem se vendar potegnil za vas, ekselencija!« To ni vaša stvar, vlikati se v tuje družinske zadeve! Kaj me prav razumeš? Družinske razmere, je dejal. Nato je začel razsajati in me zmerjati, da se mi je kar v glavi vrtelo. Nekaj časa kriči, kakor da ima smrkevca pred seboj; naenkrat pa se zasmeje, ne da bi imel kaj vzroka. »Kako za vruga ste se vendar upali nad njo? Res čudovit pogum! Toda nadejam se, dragi moj, da ostane stvar med nami... Vašo silno jezo si lahko razlagam; a sami uvidite, da ne morete nič več ostati v moji hiši!« Torej pogled, dragi prijatelj! Ni se mogel načuditi, kako sem si upal udariti to nesramno babnico! Čisto ga je premamila. Tajni svetnik je, nosi red belega orla, nima ga predstojnika nad seboj, pa nosi stara, ničvredna babnica hlače v hiši namesto njega... Da, velike, zelo velike predprave uživa ženski spol, dragi moj! Toda... odkrijva se! Pogreb žel

»Drava« zapelo na grobu žalostinko. Vabimo vse njegove številne prijatelje in znanee, da počaste na ta dan njegov spomin s tem, da obiščejo njegov grob. Pa še eden spi na istem pokopališču popolnoma neopažen brez vsakega spomenika — Srečko Stegnar. Naj bi se ga vendar spomnil oni, ki so v to poklicani!

Predavanje o ruski revoluciji v Ljudski univerzi. Opozorjamo na drugo predavanje, ki ga priredi g. inž. Janko Kukovec v ponedeljek dne 5. novem. v prostorih Ljudske univerze. V tem predavanju bo podal sliko sedanje Rusije in bo kar najbolj nepristransko in znanstveno pojasnil posledice revolucije. Predavanje bo izredno zanimivo in sicer tudi za one, ki se niso mogli udeležiti prvega predavanja. Začetek ob pol 20. uri.

Hrvatsko pjevačko udruženje »Lisinski« iz Zagreba priredi dne 4. novem. t. svoj drugi veliki koncert v Mariboru. Tokrat bo pel največjo cerkveno skladbo t. j. Palestrina »Missa papae Marcella« in še štiri druge njegove svetovno znane kompozicije kakor »La cruda mia nemica«, »Alta riva del Tebbro«, »Soave fia il morire«, »Il dolce sonno« v hrvaškem jeziku. Vsi hrvaški listi so polni najvišje hvale o tem koncertu. Tako na pr. piše »Obzor«: »Lisinski« je odgajao i sebe i publiku od stepenice sve više i više a time je potaknuo i ostala lokalna udruženja na jednaki rad. Danas Lisinskijevi koncerti doživljavaju dvije i tri rasprodane reprize — publika otvorila je srca serioznoj vokalnoj umjetnosti. »Lisinski« stavlja se na čelo jednom nacionalnom kulturnom pokretu i izvoštio je potpuno uspeh. — Pel bo zopet pri Götzu. Začetek ob 20. uri. Predprodaja vstopnic pri Höferju in Brišnikovi.

Koncert Brandlova-Ličar. Skupen nastop obeh znanih umetnikov na intimnem koncertu, ki se je vršil pred nekaj tedni na moškem učiteljskem, je pokazal, kako divno se zliva umetniška interpretacija virtuozijske na goslijske. Brandlove in pijanista g. prof. Ličarja. Ta prvi javni skupni nastop je zapustil v udeleženceh tako močne vtise, da bo nedvomno vsak izmed njih poagiral v svojem krogu za kar največjo udeležbo na koncertu, ki se vrši v ponedeljek dne 5. nov. v veliki Götzovi dvorani. Program je izbran s posebno skrbjo in bo vsaka njegova točka spričo virtuoznosti obeh umetnikov nudila prvovrstni muzikalni užitek. Program objavimo v prihodnjih dneh.

Kavarna v mestnem parku. Še tri dni poje madame de Merve. Od danes naprej novi program. Začetek ob 22. uri.

Nastop pevskih društev na dan Vseh svetnikov. Kakor običajno, zapojejo tudi letos o priliki cerkvenih svečanosti na pokopališču tukajšnja pevška društva običajne žalostinke in sicer: Glasb. Matica na starem mestnem pokopališču. Zbirališče pevcev ob pol 15. uri v društvenih prostorih pri Götzu. Na novem mestnem pokopališču v Pobrežju nastopijo združeni zbori pevskih društev »Drava«, »Jadrana«, »Zarja«, »Luna« in »Kri-lato kolo«. Zbirališče pevcev ob pol 15. uri pred vhodom na pokopališče v Pobrežju.

prihaja... Za Boga svetega, glej, kolikor redov neso pred krsto! No, čemu so pač pustili obe ženski tja spredaj; ali se mar kaj razume na rede?«

Godba je začela igrati.

—□—

Zapiski.

Poezija in politika. Na slavnostnem dinerju, ki ga je dala angleška vlada na čast prezidenta Masaryka in ki mu je predsedoval lord Curzon, zunanjji minister Velike Britanije, je lord Curzon slavil Masaryka kot državnika-filozofa. Prezident Masaryk je odvrnil z daljšo zdravico, naglašujoč zasluge lorda Curzona. Tu je tudi povedal besede, ki so vredne posebne omembe. »Vem, da ste izdali knjigo pesmi. To mi je simpatično. Vedno sem bil preverjen, da sta umetnost in poezija v tesni zvezi s politiko. Tudi jaz sem zvest čitatelj pesniških zbirk. Poezija mi je potrebna. Poezija vzbuja v človeku imaginacijo in v politiki potrebujemo imaginacijo; videti moramo v bodočnost in pronikati v tuje duše. Imaginacija omogoča politiku in zlasti državniku, da je ljubeznjiv, da razumeva narod in ljudstvo, z eno besedo: da je res na svojem mestu.«

—□—

Recitacijski večer pesnika Gradnika. Na povabilo društva »Jadrana« bo v soboto 3. nov. t. recital dr. Alojz Gradnik svoje pesmi, ki se nanašajo na neodrečeno domovino. Začetek točno ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma. — Vstopnine ni. Prijatelji društva dobrodošli.

Nova slovenska cvetličarna. Tvrda Iva Jemec, ki ima svojo vrtnarijo v Razlagovi ulici 11, je otvorila v Slovenski ulici št. 8 svojo prodajalno. Priporočamo občinstvu, da se zlasti sedaj ob vseh svetnikih poslužuje domačih slovenskih trvd, med katere spada tudi vrtnarija primorskega rojaka Jemeca.

Potujem v Beograd ter prevzamem naročila. Fran Voršič, Slomškov trg 16.

Odbor za sprejem zastopnikov čehoslovaskih gospodarskih krogov v Mariboru je za kritje stroškov tega sprejema nabral pri industrijih 6560 D, pri trgovcih 2995 D, in pri denarnih zavodih 3500 D, v celam 13.055 D. Ko bi se bil izvršil prvotni vspeh, ki ga je sestavil odbor, bi ta svota za kritje stroškov komaj zadostovala. Ker je pa vsled zamude gostov v zadnjem trenutku bilo treba prvotni vspeh izdatno skrečiti, so odpadle ravno tiste točke, ki bi bile sicer povzročile največ stroškov. Vsled tega znašajo vsi stroški sprejema samo 3811 D 25 p in prebitek 9713,75 D. Sprejemni odbor je sklenil, prispevek denarnih zavodov do polovice pribiti prispevkom industrije, do polovice pa prispevkom trgovine in v razmerju svot, ki jih na ta način dobi, razdeliti čisti prebitek in delež 6382,64 D izročiti blagajni mariborske skupine Zveze Industrijev v Ljubljani, ostanek 3531,36 D pa trgovskemu gremiju v Mariboru. Bil je mnenja, da na ta način najbolje ustreže namenu donalcev, katerim se za velikodušne prispevke iskreno zahvaljuje. — Za odbor: dr. Pipuš.

Knjige, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupuje po najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru, Narodni dom I.

Veliki požar v Pobrežju. Danes opoldne je stolpni čuvaj dal znak, da je v neposredni bližini mesta nastal velik požar. Gasilno društvo je nemudoma odšlo proti Pobrežju, kjer naj bi bil ogenj. Na licu mesta pa so ugotovili, da je nek kmet zažgal neko staro slamo in hosto. Ponovno so že bile izdane naredbe pristojnih oblasti, da je vsak tak slučaj prijaviti gasilnemu društvu in stolpnemu čuvaju, vendar se ljudje navadno ne ravna po teh navodilih. S tem povzročajo nepotrebno razburjenje, delo in stroške gasilnemu društvu, ki itak ne plava v izobilju. Kdo povrne ognjegascem, ki so pustili delo in hiteli na pomoč, zamudni čas, društvu pa stroške za porabljeni benzin? Bilo bi na mestu, da bi se vsi kogar, ki opusti prijavo takega zažigalja, prisililo na povrnitev povzročene škode!

Samomor. Nocoj ponoči je izvršila na Koroški cesti 31, neka ženska, inozemka, samomor. Uslužbena je bila pri tovarni električnice žarnice »Volta«, a pred kratkim odpuščena. Zjutraj jo je videl en delavec skozi okno viseti. Zato takoj vrv, toda bila je že mrtva. Zato pustila je več pisem, v katerih določa, pustila je več pisem, o njeni smrti ter koga naj še obvesti o njeni smrti ter koga naj zapušča svoje imetje. V pismu, namreč slovljeno na vodstvo tovarne, pravi, da ni mogla preboleti, da je bila kot pošena delavka odpuščena.

Mož, ki živi na račun drugih. Pred par dnevi smo poročali o nekem moskentu, ki hodi po gostilnah ter dobro je in pi-je, potem pa brez plačila pobegne. Včeraj se je policiji posrečilo ptička ujeti. Je to nek Ivan Goršič, felovadni učitelj iz Ljubljane. Oddan je bil sodišču. Nek drugi sličen ptiček je še na prostem.

Prejeli smo od tvrde Mastele Karničnik obvestilo, da vsled padca cennarja 15% znižanje cen velja samo do 15. novembra. Toliko cenj. občinstvu v opozorilo.

Sport.

Knjib kolesarjev »Perun« v Mariboru vabi vse člane, da se zanesljivo udeležijo sestanka, ki se vrši v sredo 31. tm. ob 20. uri zvečer v Narodnem domu. Dnevni red je razgovor radi izloka, katerega priredi klub kot zaključek za to sezono. Prosi se zanesljivo in točno udeležbe. Tajnik.

S. Gregorčič:

Pozabljenim.

Vseh mrtvih dan!
Na tisto tiho domovanje,
Kjer mnogi spe nevzdranjo spanje,
Kjer kmalu, kmalu dom bo moj
In — — — tvoj.
Nocoj se vsul je roj močan,
Saj jutri bo vseh mrtvih dan,
Vseh mrtvih dan!
Bledo trepeče nad grobovi
Tisoč svetil,
In križe, kamne vrh gomil
Jesenski venčajo cvetovi —
Vseh mrtvih dan!
Kjer dragi spe jim po pokopi,
Kleče, solzé živčnih tropi,
Oh, dušo tre jim žal in bol;
Pod zemljo pol, na nebu pol
Nocoj jim je srce:
Na grob lipo grenke solze,
V nebo kipe gorké prošnje!
O, le klečite, le molite,
Po nepozabnih vam solzite,
Da bode grob od solz rošan,
Saj jutri bo vseh mrtvih dan!
Vseh mrtvih dan!
Solzite,
Molite!...
In jaz?
Ko misli vsakdo na svoje,
Koga, koga pa srce moje
Spominja se tačas?
Vas, zabljene grobovi,
Kjer križ, ne kamen ne stoji,
Ki niste venčani s cvetovi,
Kjer luč nobena ne brli.
O, če nikdo
Nocoj se vas ne spomni,
Pozabil ni vas pevec skromni
In pa — — — nebo!

Narodno gledališče.

REPERTOIRE:

Sreda, 31. oktobra »Zlatorog«, Ab. E.
Gostovanje g. Knittla.
Četrtek, 1. novembra »Traviata«, izv.
(Kuponi). Gostovanje g. Knittla.

—□—

»Zlatorog«. Opozarjamo cenj. občinstvo na današnje predstavo Parmove opere »Zlatorog«, kjer poje na splošno zelo občinstva partijo Janeza zopet g. Zdenko Knittel, član zagrebske opere. — Današnji predstavi bo prisostvoval tudi ravnatelj zagrebske opere g. Kojnovič.

»Traviata«. Na vseh svetnikov dan 1. novembra se vprizori krasna Verdijeva opera »Traviata«. Vsebinska opera je povzeta po romantičnem romanu Dumasa »Dama s kamelijami«. Prvo dejanje se dogaja v Parizu na Violettinem stanovanju. Kjer je zbrana velika množica. Med gosti se nahaja Alfred, ki odkrije ljubezni svoji oboževanki Violetti, katera mu v znak svidenja pokloni rožo kamelijo. Violetta, ki je doslej živela precej razuzdano življenje, prvič občuti ne-sebično ljubezen. Drugo dejanje se vrši v pariški okolici, kjer živi Alfred srečno s svojo izvoljenko, pozabeč pri tem na vsakdanje materijalne skrbi. Obadva sta zabredla v velike dolgove. Zato se Alfred napoti v Pariz, da ukrene vse potrebno, da dobi denarja. Medtem pa pride v Violetti Alfredov oče, ki zahteva od nje svojega sina; kajti Alfredova sestra je zaročena in v slučaju, da izve njen zaročenec o zvezi med Alfredom in njo, bo zaročenec nedvomno ostavil svojo zaročenko. Violetta naposled privoli v to. Ko se Alfred povrne s Pariza, se Violetta poslovi od njega, ne da bi mu povedala, kaj jo je napotilo do tega. Pač pa sklepa Alfred iz povabila, ki ga dobi Violetta na veselico v hiši Kurtzane Flore, da ga ljubi. V tretjem dejanju smo v hiši Flore, kjer je zelo živahno. Ko opazi Alfred Violetto, vstopivšo z baronom Donphalom, nanovo vzplamti v njem ljubezen. Violetta razlaga Alfredu, da ga je morala zapustiti. Tedaj ji Alfred vrže v jezi pred noge denarnico, češ: to je plača za tvojo ljubezen. Violetta se vsled tega tako razburi, da jo napade omotica. Četrto dejanje se vrši v Violettini spalnici, kjer najdemo nekdanj živahno Violetto na smrtni postelji. Odkar jo je Alfred zapustil, se Violetta ne boji smrti. V zadnjem trenutku pa dospe Alfred s poročilom, da je oče dovolil, da se poroči z njo. Toda že je prepozno. Ko dospe Alfredov oče, da pozdravi sinovo nevesto, poslednja umira v Alfredovih rokah. — To je v kratkem vsebina, katero krasno podčrtava izpolnjevanje očarljiva Ver-

dijeva glasba. Ta opera je gotovo zelo prikladna za tiho razpoloženje v vseh svetlih in priporočamo občinstvu, da se v čim večjem številu udeleži te predstave, ki se vrši sedaj zadnjič za izv. ab. in kupone.

»Jesenske gosli«. Drama pripravlja v režiji g. Valo Bratine krasno Sargučevo dramo »Jesenske gosli«, ki se v najkrajšem času vprizori. Drama »Jesenske gosli«, o kateri se je že obširneje poročalo v podlistku v »Taboru«, so tiha pesem jesenskih dni: vse trepeče v zadnjih zdihljajih, kot bi hotelo vse nanovo oživet v bakrenem žaru solca, a zaman — dozorelo listje odpada, starost se mora umakniti in zima pripravlja kati za novo življenje. Tudi Varvara Vasiljeva, žena Dimitrija Ivanoviča je že v »Jesenskih letih«. Kljub temu hoče še »živeti«, zato ima ljubavno razmerje z za njo razmeroma mladim Baranovskim. V hiši Dimitrija Ivanoviča pa živi še mlada Vjeročka, ki sta jo vzgojila Dimitrij Ivanovič in Varvara Vasiljeva kot svojo. — Moč Varvare Vasiljeve izve za nedopustno zvezo svoje žene z Baranovskim. Po težkem duševnem boju sklone pretrgati vse zveze z Baranovskim ter ga dovesti, da bi poročil Vjeročko, kar se naposled tudi zgodi. Toliko v grobih potezah o vsebini, ki je prepletena z mehikimi jesenskimi razpoloženjem: jesen — listje odpada, starost se umika... — V drugem aktu, ki se dogaja v parku, sodeluje vojaška godba. — Glavne ozir. večje vloge so v rokah g. Bukškeve in gđ. Jelenčeve, dalje g. Bratina in g. Groma.

Koncert Betetto-Simenc. Opozarjamo da se vrši 9. nov. v tuk. gledališču pevski koncert odličnih članov ljubljanske opere g. Betetta (bas) in g. Simenca (tenor).

JDS.

4. nov.: V št. Petru pod Sv. Gor. dopoldne sestanek somišljenikov in ustanovitev krajevnih organizacij.

4. nov.: V Podsredi popoldne javni shod.

4. nov.: V Korčijah ob 10. uri dopoldne okrajna konferenca zaupnikov.

Velika demokratska skupščina v Sarajevu. V nedeljo se je vršil v Sarajevu shod demokratske stranke, katerega se je udeležilo nad 1000 ljudi. Predsedoval je direktor gimnazije g. Milan Čuković. Glavni govornik je bil g. Svetozar Pribičević, ki je povdarjal, da se je demokratska stranka od svojega prvega shoda, ki si je vršil pred 5 leti v Sarajevu, vedno držala svojega programa, ki zahteva politični unitarizem, upravno dekoncentracijo ter samoupravno decentralizacijo. Ako stranka ni mogla svojih načel vedno in popolnoma izvajati, je iskati zato vzroka v dejstvu, da demokratska stranka nikdar ni bila sama v vladi. Težina današnje situacije karakterizirata dve činjenici: da imamo vlado, v kateri ni nobenega Hrvata in nobenega Slovenca, ter da je vlada odvisna od pomoči neslovenskih manjšin, od Turkov in Nemcev. Ves današnji režim obeležuje brezmejna korupcija in skrajni nepotizem. Govornik je tudi ostro obsodil politiko separatistov.

Sokolstvo.

F. Č.

Sokol, kdo si — in kaj hočeš?

(Dalje).

23. Ves kulturni svet visoko spoštuje in ceni Sokolstvo, ker ima Sokolstvo najboljše telovadni sistem in ker sta njegov cilj prosveta in povzdiga človečanstva.

Kdo pa zaničuje Sokola? Sokola zaničujejo tisti, ki ne vejo da bi se našemu narodu kdaj boljše godilo; brezvestni ljudje, ki hočejo držati priprosto ljudstvo v temi in nazadnjaštvu ali k večjem v enostranski in po njihovem kopitu urejeni izobrazbi do gotove meje, in tisti, ki sokolske misli prav ne poznajo in ne razumejo, ki so duševni hlapeci svojih izkoriščevalcev.

So ljudje in teh je mnogo, ki jih lastna oseba in korist tako obvladujeta, da uporabljajo vsa sredstva, da obdrže svojo tiransko moč in oblast ter da se makar na solzah in žuljih svojega sočloveka-trpina vesele in uživajo. Ti brezvestni ljudje ne vedo učiti in vzgajati ljudstva tako, da bi bilo dobro in plemenito,

da bi spoštovalo zakone, ki so prvi korak k svobodi, da bi imelo krščansko ljubezen ne samo na jeziku, temveč tudi v srcu ter bi se odražali i v dejanjih; oni ne vedo, da bi se njegova umska izobrazba vsestransko razvijala, da bi stopalo ljudstvo na pot napredka in kulture. Ti kruti ljudje ne vedo, da bi vladal med ljudstvom mir, sloga in zadovoljnost, da bi iskalo ljudstvo v skupnem smotrenem delu blagostanja in sreče. Ti sebični ljudje hočejo med nami prepira, mržnje, sovraštva, razdora po rimskem receptu: Divide et impera (razdeli in vladaj!). Razdvoji jih in vladaj! Ti ljudje hočejo, da ždimo v nečloveški temi, da imamo na svojem vratu glavo brez misli, da verujemo to, kar slišimo, da prisegamo na to, kar oni mislijo in hočejo, kratko, da tako plešemo, kakor oni živigajo.

Da pa bi jim kdo ne očital nazadnjaštva, so si zmislili izobrazbo ljudstva in vzgojo po čudovitem receptu: Ti, človek zemlje in pregrešno bitje, mi smo se te usmili in ti preskrbeli zemeljsko in večno plačilo. Živi po naših nezmotljivih naukih in delaj tako, kakor ti bomo mi pravili in ukazoval. Čitaj in veruj to, kar bomo mi razglasili za edino pravo; (pri tem ne smeš misliti, ali smo učili lani morda kaj drugega ko letos). Samo v nas veruj, drugo robo zavrne, jo uniči, kajti hudič hodi po svetu in išče, koga bi požrl. Ne poslušaj tistega, ki ga mi sovražimo; izogni se mu in beži, da te ne bo pokvaril, ker pri nas si še čist in nepokvarjen. Vplivaj na svojega očeta, mater, sestro, brata, ženo, moža, ki ni naših misli, prigovarjaj mu, naj pride k nam, naj čita in se izobražuje samo iz naših knjig, naj postane večak v naši politiki. Njegovo posestvo ali služba je postranska reč; glavno je, da je naš, vse drugo mu bo navrženo. Če noče, začni z zvijačo, lažjo silo, obrekovanjem, kajti za našo pravično stvar ni greha. Nekaj se ga bo že prišlo. Ti ne smeš vedeti in slišati, kar drugi govore in mislijo, kar drugi uče in pišejo. Ti si naš, samo naš. Ti tudi ne smeš več misliti, kakor ti mi ukazemo. Ti moraš kar samoobsebi verovati, da je pravica samo na naši strani! Tako in na enake načine vzgajajo ti dobrotniki ljudstva v ovčjih kožah z volčjim srem. Ti hinavci, farizeji in egoisti ne vedo in ne poznajo pregovora, da je treba čuti dva zvona: če naj se pravica prav spozna. Pri njih zadostuje samo eden zvon, eden edini zveličavni; vsi drugi so za nič. Zato se tudi tako peklenko boje, da bi dobili njihov pristaš kaj drugega v roke, da bi šel poslušati tudi druge in potem primerjal, izbiral in sodil sam. Ti grozni ljudje raje puste, da propade gospodarstvo, izobrazba, narod, država, da — še vera lahko dobi drugo lice, samo, da ne bi znalo ljudstvo rabiti svojih možgan, svoje pameti. (Dalje prih.)

—□—

Sklepi odborove seje Jugoslovenskega Sokolskega Saveza v Ljubljani dne 29. septembra 1923.

I.

Negodne naše notranje in zunanje politične razmere so povzročile, da so ustanovili v raznih delih naše države po mišljenju in udejstvovanju različne nacionalistične organizacije.

Napram izvensokolskim nacionalističnim organizacijam, ki niso nasprotne principom Sokolstva, je Jugoslovski sokolski savez že ugotovil svoje stališče na svoji glavni skupščini dne 29. oktobra 1922 v Saborni dvorani v Zagrebu, poudarjajoč, da ne silimo v odbore ali k sodelovanju pri teh organizacijah nikogar naših članov, kakor tudi ne branim nikomur vstopa v odbore ali sodelovanje, kadar je to v skladu s sokolskimi načeli.

V zadnjem času pa se je opetovano dogodilo, da so v nekaterih krajih člani izvensokolskih nacionalističnih organizacij, ki so obenem tudi člani sokolskih društev, hoteli druge organizacije s sokolsko organizacijo indentificirati ter da so politične prepire in prepire med svojimi izvensokolskimi organizacijami prenesli v naša društva. Na ta način so motili nepolitичno in smotreno delovanje sokolskih društev.

Jugoslovski sokolski savez z ozirom na ta dejstva odreja, da naj posamezna društva v takih neljubih prime-

rih sporazumno z župnimi starešinstvi proti vsakomur, ki bi motil mirni potek sokolskega delovanja, najstrožje postopajo in naj škodljivca izločijo iz sokolskih vrst.

Vedno veljaj pravilo, da je dolžnost vsakega člana sokolske organizacije, da je njegovo vodenje vselej in povsod častno, nikdar sramotno in sokolskim načelom nasprotno. Tudi ne sme noben naš član in nobena naša članica nikdar podpirati podjetij, ki bi bila v škodo sokolski stvari.

Sokolstvo je tako visoka in važna narodna pridobitev, tako eminentna nacionalna organizacija, da pomeni vsako motenje in oviranje njegovega delovanja občin narodnim interesom protivno dejanje. Sokolska društva naj svoje članstvo tozadevno poučijo ter naj z vzornim sokolskim delovanjem privedejo k sokolski vzgoji čim več naše jugoslovenske mladine.

II.

Na temelju vidovanske ustave sokolskega sabora v Novem Sadu l. 1919. se bo vršil prihodnji sokolski sabor v Zagrebu l. 1924. Čas sklicanja določita sporazumno starešinstvo saveza in župa Zagreb.

Navodila določajo nastopno:

1. Izda se takoj poziv na celokupno jugoslovensko Sokolstvo, v katerem se ga opozarja na sokolski sabor. Poziv naj sestavi starešinstvo.

2. Vsa društva in župe se pozovejo, da izrečejo svoje želje glede sabora in stavijo predloge za predmete, o katerih naj se razpravlja na saboru. Vse to mora biti izvršeno do 1. decembra 1923.

3. Na podlagi teh predlogov in po lastni inicijativi izdela starešinstvo načrt za delo sabora v mesecu decembru 1923. Določijo naj se odseki, ki bodo pripravili material, in določijo naj se naslovi referatov.

4. Ves pripravljeni material se odda pošte župam, ki morajo v gotovem roku, ki ga določi starešinstvo, podati svoje mnenje ter določiti za vsak referat svojega župnega referenta.

Tako zbrani material morajo referenti jugoslovenskega sokolskega saveza urediti. Ves material se da v tisk ter se odpošlje župam in društvom, da se pripravijo za sabor. Za posamezne referate se določijo odseki, v katere pošlje vsaka župa po enega referenta. Ti odseki se morajo sestati pet dni pred sabrom, da razpravljajo o referatih. Dva dni pred sabrom se sestanejo vsi odseki v plenumu te uredijo enotno vse referate, ki se predložijo v odobrenje sokolskemu saboru. Sabor sam naj bi bila za ključna manifestacija jugoslovenskega Sokolstva. Vsi delegati za sabor naj se sklicujejo šele zadnja dva dneva k zborovanju ter naj zlasti sodelujejo pri zborovanju plenuma vseh odsekov.

III.

Leta 1924 se bo vršil pokrajinski shod na Vidov dan v Sarajevu ob priliki 10-letnice sarajevskih dogodkov, ki so bili prva etapa jugoslovenskega ujedinjenja.

IV.

Pri savezu naj se nastavi potrebna število potovalnih prednjakov, ki bodo poleg tehničnega nadzorstva in pouka imeli nalogo poučevati društva in župe tudi v administrativnih poslih. V društvih naj bi imeli tudi predavanja ter obenem opozarjali na redno in pravilno vplačevanje vseh saveznih in župnih prispevkov.

V.

V svrhu izboljšanja saveznega finančnega stanja naj priredijo vsa društva v mesecu decembru vsakega leta po eno prireditev, katere čisti dohodek pripada savezu. Prireditve naj se vrši pod imenom »Savezni dan«.

VI.

Vsakemu članu in vsaki članici je zabranjeno nositi poleg sokolskega znaka kakršenkoli drugi znak.

Vsa sokolska društva se pozivljajo proti članom in članicam, ki bi se tudi izven društvenih prostorov in telovadnice vedli nesokolsko, postopati strogo po pravilih.

VI.

Kmalu je skromni dom Ariffa effendi postal prekrasen: perzijske prepro-

100

I. 950-10, II. 75-8; svinje I. 27.50-28, teleta I. 22.50-27.50, II. 21.50-22.50 Din. Krma za 1 met. st.: seno 75.0-120, detelja 125, slamo 75-100. Drva za voz 400-475 Din.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v IV. četrtletju 1923. (Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani). I. Stanovanjski izkaz. Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v Sloveniji in v Perkmurju vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne stanovanjske izkaze, če so hiše dane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamke prebivalcev takih poslopij. Tiskovine se dobivajo brezplačno pri vseh davčnih oblastvih in davčnih uradih. — II. **Davek na poslovni promet.** Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa, (poleg trgovskih družb, zadrug itd. vsi obrati, katerih promet je presegal v I. 1922 vsoto 360.000 D) in omenj. davka za III. četrtletje 1923 se niso odpremili, so dolgi ga odpredati do 30. okt. t. l. in hkratu seboj opozorena svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene ter rednosti stih glob. Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe. III. **Dospelost direktnih davkov.** Dne 1. novembra 1923 dospo v plačilo vsi direktni davki za III. četrtletje 1923. Davčni uradi so upravičeni jih po 14. novembra 1923 prisilno iztirjavati in zaračunavati poleg 6% zamudnih obresti še za opomin 4% terjane zneska.

Letina duhana je letos v naši državi prekosila lansko. Monopolska uprava tobaka je sklenila, da po kritju domače potrebe izvozi še 3000 kg nepredelanega tobaka.

Prodaja starih sodov. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 15. novembra t. l. dražba približno 500 komadov starih sodov od olja. Predmetni oglaš je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja stare obleke in raznih odpadkov. Pri upravi zavoda za izradu vojne odeje II. v Sarajevu se bo vršila dne 15. novembra t. l. prodaja stare obleke itd. ter raznih odpadkov. Predmetni oglaš z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava krušne pšenične moke. Pri Agentaturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu se bo vršila dne 16. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 1.000.000 kg pšenične krušne moke (80% ali trgovski tip). Predmetni oglaš je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava vozičkov za vreče in smeti iz železa. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 16. nov. t. l. ofertalna licitacija glede dobave 100 komadov vozičkov za vreče in 100 komadov vozičkov za smeti iz železa. Predmetni oglaš je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Direktni davki v novem državnem proračunu.

V proračunskem letu 1922-23 so vrgli direktni davki mnogo več, kakor pa je predvideval proračun. Zato so v novem proračunu dohodki iz direktnih davkov temu primerno višje vračunani. Ti poviki so v posameznih pokrajinah zelo različni ter dajejo jasno sliko tako davčne moči, kakor davčne obremenitve posameznih delov države. Za Hrvaško in Slavonijo znaša ta povisek 26.250.000 din. in za Slovenijo predvideva proračun 23.550.000 D več kakor za lansko leto. — Ostale pokrajine slede z neprimerno manjšimi poviki. Tako Vojvodina 8.395.000, Srbija 3.025.807, Črna gora 500.000, Bosna-Hercegovina 1.819.600, Dalmacija 3.559.000 din.

Skupni dohodki direktnih davkov so proračunani na 427.834.407 D in so razdeljeni na posamezne pokrajine kakor slede: Vojvodina 119.065.000 Din., Srbija 108.604.557, Hrvaška-Slavonija 102.300.000, Slovenija 42.632.250, Bosna-Hercegovina 40.249.600, Dalmacija 8.983.000, in Črna gora 6.000.000 D.

Od te ne vplačanega davka na vojne dohodke za leto 1920 pričakuje finančni minister za leto 1923-24 skupno 187.000.000 in sicer odpade od tega na: Vojvodino 300, Hrvaško-Slavonijo 35, Srbijo 24.

Bosno-Hercegovino 15, Dalmacijo 7 in Slovenijo 6 milijonov D. Na drugih davčnih zaostankih mora plačati Slovenija 3 in Črna gora 3 milijone Din., dočim manjkajo za ostale pokrajine tozadevni podatki, dasi je drugod mnogo več zaostalih davkov na dolgu, kakor v Sloveniji. V zadnjem poročilu o plačanih davkih je finančni minister sam naglašal, da kaže plačevanje davkov zlasti na Hrvatskem in v Slavoniji razveseljiv napredek.

Ostali direktni davki, razen invalidskega, ki je odmerjen na 50.150.000 Din., niso porazdeljeni na posamezne pokrajine. Tako manjkajo podatki o prometnem davku ter o še letos uvedeni 30% dokladi. Iz kakih vzrokov finančni minister prikriva dohodke teh davkov iz posameznih pokrajin, ni znano. Za celo državo je predviden dohodek iz prometnega davka za I. polletje s 250 milijoni din., 30% doklada pa na 200 milijonov dinarjev.

Po najnovejših vestih iz Beograda namerava vlada predložiti v mesecu novembru narodni skušnji tudi proračun za leta 1924-25. O proračunu bomo o priliki še spregovorili.

Socijalna politika.

Državna borza dela. Pri Državnih borzah dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 7. oktobra do 13. oktobra 1923 dela 266 moških in 95 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 201 moških in 90 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 144. Promet od 1. jan. do 13. oktobra 1923. izkazuje 38.370 strank in sicer 17.553 delodajalcev in 20.817 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 11.995. Dela iščejo: Pri Državni borzi dela v Ljubljani: vrtnarji, kamnoseki, steklar, stavbeni in strojni ključavničarji, železostugarji, kleparji, kovači, zlatar, elektromonterji, mehaniki, mizarji, kolarji, žagar, sedlar, tiskarski strojniki, strojniki in kurjači, trgov. so-trudniki, ekonom, ekonomski pomočniki, oskrbnik, delovodja špirituoznih izdelkov, predelavec za izdelovanje kvasa, gradbeni risar, risar narod. ornamentike, lesni skladiščnik, knjigovodje, kontorist-praktikant, trgovski skladiščnik, pisar, moči, urad. sluga, vratarji, čuvaji, vzgojiteljice, trgovske sotrudnice, kontoristinje, restav. blagajničarka, natakarice, šivilje, delavke, vajenci itd. — Pri Državni borzi dela v Mariboru: hlapei, dekle, viničarji, ekonom, drvarji, poljed. in gozd. nadzorniki, rudarji, kamnoseki, orodni kovači, podkovski kovači, kotlarji stavb. in stroj. ključavničar, mehaniki, urar, mizarji, kolarji, sodarji, žagar, usnar, sedlarji, tapetnik, krojači, šivilje čevljarji, brivec, mlinarji, peki, slaščičarji, mesarji, natakarji, natakarice, hotel. sobarice, kuhar, laborant, slikarji, dimnikar, fotograf, skladiščnik, strojniki, sluga, trgov. sotrudniki, prodajalke, tovar. delavci, tov. delavke, kočijaš, pisar. moči, gospodinja, kuharice, služkinje, vzgojiteljice, vajenci itd. — Pri Državni borzi dela v Ptuj: ekonom, gozdar, lovec, hlapei, viničarji, rudar, lončar, kovači, ključavničarji, mizarji, kolarji, sedlarji, krojači, čevljarji, klobučar, kji-govez, mlinarji, peki, slaščičar, mesar, laborant, strojniki, kurjači, vratar, trgov. sotrudniki, skladiščnik, kočijaš, voznik, pisar, moči, bolničar, natakarice, služkinje, sobarice, blagajničarka, strojepiske, kontoristinje, vajenci, vajenke itd. — Pri Državni borzi dela v Murski Soboti: hlapec, strojni mehanik, mlinar itd. V delo se sprejmejo: Pri Državni borzi dela v Ljubljani: kovač, kotlarji, kovinski strugarji, žagarji za cirkul. žago, žagarji za polnojarmenik, žagarji za vodno žago, žagarji (gateristi), izdelovalec gamaš, čevljar, ščetar, kuhinjski mesar, mlinar, sodavičar, zidarji, potnik za kravate, nočni čuvaj, orožniška kuharica, služkinje, vajenci itd. Pri Državni borzi dela v Mariboru: hlapei, dekle, viničarji, drvarji, rudarji, vrtnarji, kovači za orodje, podkovski kovač, železostugarji, klepar, sodarji, lesni strugar, gateristi, sedlar (lakirer), čevljarji, mlinar, pek, zidarji, slikarji, dimnikar, tov. delavec, vajenci, šivilje za perilo, vzgojiteljice, varuške, služkinje, kuharice, sobarice, pisar. moč, izvežbana blagajničarka, vajenke za šivanje perila. Pri Državni borzi dela v Ptuj: pristavi za posestvo, viničarji, hlapei, rudarji, vrtnar, lončar, kovač, kolar, sodar, strugar za izdelovanje pip, pletarji, sedlarji, jermenar, čevljarji, pek, zidarji, občinski tajnik, dekle za

kmečki posel, kuharice, gospodinja, sobarica, služkinje, vajenci itd. Pri Državni borzi dela v Murski Soboti: hlapec, krojač, krojaški vajenec itd.

Iz življenja in sveta.

Komunizem in ženitev v Rusiji.

Moskovska »Pravda« prinaša v številki 212. značilno zgodbičo o komunistu, ki se je moral zagovarjati pred sodiščem, ker se je dal poročiti v cerkvi:

»Tovariš Zulin, aktivni član RKSM (ruski komunističski sozuj mladeži), se je poročil v cerkvi, s čemer se je diskreditiral v očeh nestranskarske mladine RKSM in prekršil § 24 zvezinih pravil.«

— Obtoženec Zulin, — je vprašal predsednik — ali se čutite krivega, da ste prekršili pravila RKSM?

— Da, čutim se in ne čutim, toda veste... Nisem hotel razžaliti nevesto, pa sem sklenil, da ugodim njeni želji.

— Ali ste se zavedali, da vas bodo izključili iz zveze, ako se boste poročili v cerkvi?

— Vedel sem.

— Ste li prepričevali svojo nevesto, da vam kot članu organizacije, ki vodi protiversko propagando, ni mogoče izpolnjevati verskih obredov?

— Nisem je hotel dolgo prepričevati, ker sem si mislil, da bo za to pozneje več časa.

Zulinov zagovornik, nestranskarski delavec, je v svojem zagovoru povdarjal, da prestop ne spada pred sodišče, temveč je zgolj moralna zadeva, ki se ima rešiti v krogu RKSM.

— On — je mehak človek — je govoril o obtožencu — nepremišljen; kdo pač ni bil mlad?

Po obtožencem govoru in govoru zagovornika so žli sodniki v posvetovalno seho. V dvorani je postalo živahno.

— Treba ga je izključiti iz RKSM. To je slab človek. Danes je popustil nevesti in se je dal cerkveno poročiti, jutri bo dal krstiti otroka, potem pa postane še protirevolucionaren. Taki ljudje nimajo mesta med nami — so vpili tovariši iz organizacije.

— Kakšen greh pa je to, da se je dal poročiti? Še pohvaliti bi ga bilo treba, da ne živi tako — je govorila stara delavka.

— Ej babica, čemu naj ga še hvallimo? Zato, da se je izneveril organizaciji? — je odgovarjal neki delavec.

Sodniki so se vrnili. Predsednik je prebral obsodbo:

»Civilno sodišče je razsodilo: Ker je diskreditiral zvezo in prekršil pravila RKSM, se Zulin izključuje za vedno iz sojuza, z ozirom na njegovo proletarsko poreklo in odkritosrčno priznanje pa se izključuje le na dobo 1 leta.«

Ruski knut in knutovanje.

Često čitamo v zgodovinskih knjigah o ruskem »knutu«, ki je z njim carska Rusija bičala ljudi (beseda je v ruščini moškega spola: knut, knuta). Zdaj ko je menda njegov čas minil, bo zanimalo vedeti, kakšen je prav za prav bil ruski knut. Knut je obstojal iz belega jermen, dolgega blizu en laket ruski; ta jermen je bil trd kakor kost, po obeh straneh zapognjen, tvoreč v sredini brazdo. Pri udarjanju so ostrbi robovi žleba padali na pleča obsojenčeva. Knut je prebijal telo do kosti. Po izvestnem številu udarcev se je knut zamenjal, ker se je jermen od krvi omehčal. Knutovanje se je vršilo javno, v Moskvi najprej na

Rdečem trgu, pozneje na Konjskem. Na uro se je udarilo ne več ko dvajsetkrat, tako da se je kaznovanje vleko neredko od solnčnega vzhoda do zahoda. Izkušen krvnik je mogel s pomočjo par udarcev s knutom usmrtiti najmočnejšega moškega. Knut je imel svoje branitelje, ki so njega korist oznanjali z univerzitetne katedre in v znanstvenih knjigah. »Knutologija« je imela ljudi, ki so jo kot svojo vero izpovedali, knutofilo, pravi kulturni historik. »Profesor Baršev je široko razlagal študentom s katedre, da knut predstavlja eno izmed form, v kateri se je ideja resnice in pravice najpravičnejše uresničila.« — L. 1845 se je knut odpravil in nadomestil z bičem, ki se je končeval v tri vrhe. Ta bič (»batoga«) je moral imeti predpisano obliko: glavni pas tako in tako dolg, in trije konci dolgi preko enega lahta. Pas in konci so bili narejeni iz jermenov, izrezanih iz debele skorje. Istodobno se je uvedlo žigosanje za one, ki so bili obsojeni na težka dela. »Medicinski Svet« je izdal instrukcije za padarje z navodili za žigosanje in razposlali so se instrumenti. Če se je žig tekom časa zbrisal, je bil med drugimi okrajni zdravnik na odgovornost poklican. — »Zdravniški Svet« se je v šestem desetletju 19. stoletja pritoževal, da ni takega sredstva za žigosanje, ki bi vtisnil neizbrisna znamenja, ali vsaj pri današnjem stanju znanosti je to nedosegljivo: niti razpaljeno železo ne odgovarja popolnoma pričakovanju. (Kulturni historik Kucharzewski, ki o tem poroča, dodaja: »Ta slučaj nezadovoljene skrbi za trajnost žiga je edini slučaj, da se v uradnem dokumentu te dobe najde pritožba o nizkem stanju znanosti.«) — Tako je bilo za »belih carjeve«; za njimi so prišli »rdeči« — pravi avtor knjige »Od belega carata do rdečega«. (Varšava, 1923).

Lastnoročno pisane brzojavke.

Na Francoskem so znašli nov, brzojavni aparat, s katerega pomočjo je mogoče pošiljati lastnoročno pisane brzojavke. Za pošiljanje takih brzojavk se rabi posebne vrste črnilo, katero ko se posuši pusti na papirju zvrhane črke. Tako napisano brzojavko vtaknejo v poseben cilindar, ki obrača brzojavko pod posebnim aparatom podobnim fotografu. — Vsakokrat ko zadene igla tega aparata na vzvišene črke na papirju, preneha električni tok. In vsakokrat ko je tok pri pošiljalnem aparatu pretrgan posveti močan žarek na cilindar aparata, ki sprejema brzojavko. V tem cilindru se nahaja jako občuten papir. Ko je brzojavlanje končano — sicer 100 besed na tri minute — vzamejo ta občuten papir iz cilindra in ga potem vtaknejo v gotove raztopine, kjer se pokaže avtografčna reprodukcija originalne brzojavke.

Pravijo, da je ta način brzojavljanja jako uspešen.

Poslano.*

IZJAVA.

Podpisani obžalujem, da sem dne 21. avgusta 1923 žalil gospoda Andreja Rotarja, zastopnika družbe »Drave« v gostilni Turk v Stojnehi, in se mu zahvaljujem, da je odstopil od sodnega zasledovanja.

Ptuj, dne 26. oktob. 1923.

Glažer Tomaž.

*) Za poslano uredništvo ne odgovarja.

NAZNANILO

Čenjenemu občinstvu naznanjam, da sem svojo trgovino pečarskih in lončarskih izdelkov premestil iz Gosposke ulice 36 v nove prostore Ob bregu 4. Delavnica se nahaja v Stritarjevi ulici št. 23.

Priporočam se cenj. odjemalcem in naznanjam, da izvršujem vsa lončarska dela po nizki ceni, postavljam in dobavljam nove peči in štedilnike, izdelujem tudi kuhinjsko posodo.

Z odličnim spoštovanjem

A. STAUBER
PEČAR IN LONČAR

MARIBOR, OB BREGU 4

DELAVNICA: STRITARJEVA ul. 23

